

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/65/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6822200102
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6822200102.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Jozefa Zlochu ako členov senátu, v spore žalobcov: 1/ X. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J. I. XXXX/X, XXX XX X., 2/ X. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J. I. XXXX/X, XXX XX X. a 3/ K. C. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. XXXX/XX, XXX XX I., všetci žalobcovia právne zastúpení Mgr. Petrom Mešencom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Prievozská 1314/39, 821 09 Bratislava, proti žalovanému: KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 73 000,- Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Revúca č. k. 6C/1/2022 - 67 zo dňa 03. mája 2022 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v prvom výroku o čiastočnom vyhovení žalobe m e n í tak, že žalovaný j e p o v i n ň ý zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 20 000,- Eur, žalobcovi 2/ sumu 16 000,- Eur a žalobkyni 3/ sumu 24 000,- Eur, všetko v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej časti, t.j. v časti sumy 6 208,- Eur žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaný j e p o v i n ň ý nahradiť žalobcom 1/ - 3/ trovy konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ 20 000,- Eur, žalobcovi 2/ 20 000,- Eur, a žalobkyni 3/ 26 208,- Eur, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok); v prevyšujúcej časti žalobu, ktorou sa žalovaná 3/ domáhala náhrady nemajetkovej ujmy až vo výške 33 000,- Eur, t.j. v časti 6 792,- Eur zamietol (druhý výrok) a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ - 3/ náhradu trov konania v rozsahu 100 % (tretí výrok).

2. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že dňa 12.07.2020 cca o 17.15 hod. na ceste II/532 v km 39,9 v smere Muránska Dlhá Lúka - Revúca žalovaný viedol ako vodič osobné motorové vozidlo značky K. F. C.: I. XXX T. rýchlosťou najmenej 106 km/h, kde pred vykonaním predbiehajúceho manévru nemal dostatočný rozhľad na takú vzdialenosť, ktorá je potrebná na bezpečné predchádzanie a začal predchádzať pomalšie vozidlo, pričom sa pred ním nemohol bezpečne zaradiť, ako to vyžadujú pravidlá cestnej premávky podľa § 15 ods. 5 písm. a), b) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a počas takto nesprávne vykonávaného predbiehacieho manévru v dôsledku nesprávnej techniky jazdy stratilo jeho vozidlo smerovú stabilitu, prešlo do protismerného jazdného pruhu priamo do koridoru jazdy vozidla značky T. AX, C.: X. XXX W., ktoré v tom čase viedol otec žalobcov X. S., nar. XX.XX.XXXX, v dôsledku čoho došlo k zrážke oboch vozidiel a spôsobil tak X. S. mnohopočetné zranenia, ktorým tento po prevoze do nemocnice v Revúcej podľahol, čím O. M. ako vodič závažným spôsobom porušil pravidlá cestnej premávky podľa § 137 ods. 2 písm. c) zákona č.

8/2009 Z. z. o cestnej premávke. Týmto nedbanlivostným konaním vodič vozidla naplnil znaky skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za čo bol trestným rozkazom Okresného súdu Revúca sp. zn. 2T/199/2020 zo dňa 04.01.2021 uznaný vinným a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere dva roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní štyri roky a trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu šesť rokov pri súčasnom uložení povinnosti nahradiť poškodenej strane - žalobcovi 1/ škodu vo výške 1 121,62 Eur a zo zvyškom nároku na náhradu škody bola poškodená strana odkázaná na civilný proces. Vodič vozidla žalobcov nekontaktoval, doposiaľ sa im nijako neospravedlnil, ani im neposkytol žiadnu satisfakciu.

3. Žalobcovia 1/ a 2/ po rozvoze manželstva ich rodičov nežili s otcom v spoločnej domácnosti. Stretávali sa s otcom viackrát do týždňa, trávili spolu veľa času aj nad rámec úpravy styku, ktorá bola stanovená súdom. Otec oboch žalobcov 1/ a 2/ odmalička podporoval, chodievali spolu často do prírody, na chalupu, na výlety a turistiku. Veľmi dobré vzťahy žalobcovia 1/ a 2/ mali aj s mladšou sestrou, s ktorou sa často stretávali, a stále sú spolu v kontakte.

4. Žalobcu 1/ otec priviedol k športu, hrával volejbal a bol aj súčasťou reprezentácie, študoval na športovom gymnáziu v Trenčíne, počas štúdia ho otec podporoval. Po štúdiu sa žalobca 1/ vrátil do Revúcej, kde tiež hrával volejbal, aj tu ho otec podporoval, fotil tím a podobne. So svojím otcom žalobca 1/ žil v spoločnej domácnosti až do roku 2020, kedy sa osamostatnil. O smrti otca sa žalobca 1/ dozvedel od dopravného inšpektora, ktorý mu volal do roboty. Prišiel potom aj na miesto dopravnej nehody, ale otca medzitým previezli do nemocnice, kde po príchode žalobca 1/ zistil, že otec je na operačnej sále a asi po 15 minútach mu potom volal lekár, že otec na následky nehody zomrel, čo žalobcu 1/ hlboko zasiahlo a doteraz z toho prežíva psychickú traumu, neriešil to však so psychológom alebo psychiatrom. Keďže pracuje, každý deň chodí okolo miesta dopravnej nehody a bude mať z toho psychickú traumu na celý život. Často sa mu s otcom sníva.

5. Žalobcu 2/ otec podporoval aj finančne, aj psychicky, nielen počas štúdia na strednej škole, ale aj v náročnom štúdiu na vysokej škole. Žalobca 2/ dlhodobo študuje v zahraničí, z tohto dôvodu sa preto s otcom v poslednej dobe stretávali menej - asi tak štyrikrát do roka, najčastejšie na sviatky a väčšinou v lete, kedy žalobca 2/ vždy najskôr vyhľadal mamu a následne otca. S otcom však boli stále v kontakte na sociálnych sieťach, volali si. O smrti otca sa žalobca 2/ dozvedel od svojej mamy, keď bol v Prahe, kde študuje. Bol to pre neho šok, až dodnes to stále spracováva a bude to asi spracovávať až do konca života, odbornú zdravotnú a psychologickú pomoc nevyhľadal, snažil sa s tým zmieriť sám.

6. Žalobkyňa 3/ sa narodila X. S., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, z ďalšieho vzťahu po rozvoze jeho prvého manželstva, jej otec bol aj pri jej pôrode a mali spolu s dcérou veľmi dobrý intenzívny vzťah, hoci neskôr sa s matkou dieťaťa rozišli a on sa odsťahoval do Revúcej. Žalobkyňa 3/ bola v tom období ešte veľmi maličká, jej matka ju však napriek tomu vozila za otcom do Revúcej, pretože ju veľmi miloval a chceli byť často spolu. Otec sa o dcéru staral veľmi intenzívne, aj pokiaľ bola chorá, vedel sa o dcéru vždy riadne postarať. Stretávali sa pravidelne takmer každý druhý víkend, keď to niekedy nevyšlo, zobral si ju potom dva víkendy po sebe. Vždy keď sa jej stala nejaká pozitívna alebo negatívna udalosť, ako prvé volala svojmu otcovi. Otec sa dcére intenzívne venoval, podporoval ju osobne aj finančne, zúčastňoval sa napr. besiedok v škôlke, chodili spolu korčuľovať, plávať, na turistiku, na rôzne výlety a podobne. Aj pár dní pred smrťou sa jej otec zúčastnil besiedky v škole a potom si pre ňu mal prísť, vziať si ju na prázdniny. Žalobkyňa 3/ trávila u otca veľkú časť prázdnin a sviatkov, boli spolu aj s nevlastnými bratmi na dovolenkách v Grécku, na Cypre. Otec poberal invalidný dôchodok a neodišiel pracovať do zahraničia, hoci mal takú možnosť, pretože sa chcel starať o svoju dcéru a byť pri nej blízko. Žalobkyňa 3/ udržiavala kontakt aj so svojimi bratmi, ktorí k nim chodievali na návštevu. O nehode sa žalobkyňa 3/ dozvedela za okolností, že jej otec bol práve na ceste za ňou, chcel zobrať dcéru na spomínané prázdniny, bola pripravená, zbalená a čakali ho s matkou, keď im telefonovali, že sa stala nehoda. Žalobkyňa 3/ si vyčíta, že jej otec zomrel práve na ceste za ňou. Nevyhľadala, resp. nepotrebovala psychologickú pomoc. Jej matka si vzala dovolenku a zostala s dcérou nejakú dobu doma. Žalobkyňa 3/ v súčasnosti už má 12 rokov, ale na svoj vek je veľmi utiahnutá, vážna, spracováva doteraz v sebe správu o smrti otca. Doteraz má napríklad v izbe fotky a obrázky, ktoré mala pripravené pre otca. Od smrti otca je žalobkyňa 3/ smutná, málo sa usmieva, zavrie sa do izby a vyčíta si, že keby nešiel otec vtedy pre ňu, tak by sa to nestalo.

7. Na základe takto vykonaného dokazovania s poukazom na ust. § 11, § 13 ods. 1 až 3, § 16, § 441 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej aj „OZ“), § 4 ods. 2, 3, § 15

ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z.z.“), § 3 ods. 1, 2 písm. a), § 15 ods. 5 písm. a), § 16 ods. 1 a 2, § 137 ods. 1 a 2 písm. c) zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej aj „zákon č. 8/2009 Z.z.“), po podrobnom zhrnutí obsahu právnej úpravy a záverov súdnej praxe ohľadne vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do súkromia a rodinného života v dôsledku úmrtia rodinného príslušníka zavineneho treťou osobou (škodcom) súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcov 1/, 2/ a 3/ smrť otca intenzívne zasiahla, vznikol im nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Za rozhodujúce kritériá pre určenie výšky náhradu nemajetkovej ujmy považoval v zmysle § 13 ods. 3 OZ závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo tak na strane pôvodcu zásahu, ako aj postihnutej osoby a v zmysle záverov súdnej praxe najmä súdov Českej republiky za okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodeného, najmä intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe a prípadné poskytnutie inej satisfakcie a okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane pôvodcu zásahu (za predpokladu, ak majú zároveň vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými poškodenými osobami) najmä postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, jeho majetkové pomery, miera zavinenia škodcu eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Zároveň však opätovne s poukazom na českú judikatúru zdôraznil, že majetkové pomery vodiča vozidla majú význam len vo výnimočných prípadoch, ak by celková výška odškodnenia predstavovala pre škodcu likvidačné dôsledky, kedy možno výšku náhrady zmierniť; výška priznanej náhrady teda musí byť taká, aby žalovanému umožnila v budúcnosti uhradiť vzniknutú ujmu pri súčasnom zachovaní možnosti viesť znesiteľný a dôstojný život. Z toho zároveň nemožno vyvodiť opačný záver, že by výnimočne dobrý majetkový stav škodcu alebo poisťovateľa mal byť dôvodom pre vyššie plnenie, neplatí teda vzťah priamej úmery medzi finančnými pomermi škodcu, resp. poisťovateľa a výškou nároku poškodeného. Majetkové a iné pomery vodiča vozidla nie sú relevantné najmä v prípade, ak namiesto škodcu plní náhradu tretí subjekt, najmä poisťovňa, pretože v tomto prípade priznaná výška náhrady nezasiahne do škodcových majetkových pomerov, zmyslom poistenia je práve garantovať uspokojenie aj takých náhrad, ktoré presahujú vlastné finančné možnosti škodcu.

8. Na základe takto stanovených kritérií zhodnotil súd prvej inštancie vykonané dokazovanie tak, že všetci žalobcovia mali k svojmu otcovi veľmi silný intenzívny vzťah. Obaja žalobcovia 1/ a 2/ aj napriek tomu, že už sú dospelí, sa pravidelne so svojím otcom stretávali a udržiavali pravidelný a častý kontakt. Žalobca 1/ žil so svojím otcom v spoločnej domácnosti až do roku 2020, žalobca 2/ kvôli štúdiu v zahraničí bol v osobnom kontakte s otcom menej, ale zostali v kontakte na sociálnych sieťach a volali si. Preto je ľudsky pochopiteľné, že oboch žalobcov 1/ a 2/ smrť ich otca hlboko zasiahla. Najťažšie následky smrť otca zanechala na žalobkyňi 3/, s ktorou otec aj napriek vzdialenosti bydliska bol v pravidelnom intenzívnom kontakte, zaujímal sa o ňu, táto u neho trávila pravidelne víkendy ako aj veľkú časť prázdnin a sviatkov. Hmotne odkázaná na svojho otca bola len žalobkyňa 3/ a sčasti žalobca 2/, ktorý ešte stále študuje na vysokej škole. Žalobkyňa 3/ je ešte maloletá, pričom už v detskom veku stratila osobu povinnú plniť si k nej vyživovaciu povinnosť. Súd prvej inštancie poukázal na to, že peňažné plnenie výživného je síce kompenzované sirotským dôchodkom, ale potrebné je prihliadať aj na to, že k smrti jej otca došlo práve na ceste za ňou, čo u žalobkyne 3/ zvyrazňuje prežívanie pocitov smútku a bolesti. Priamym svedkom dopravnej nehody nebol žiadny zo žalobcov, nikto z nich odbornú psychologickú alebo zdravotnícku pomoc nevyhľadal a nepotreboval.

9. Za relevantné okolnosti na strane pôvodcu zásahu - vodiča vozidla považoval súd prvej inštancie neospravedlnenie sa žalobcom, neposkytnutie satisfakcie v inej forme a neprejavenie ľútosť nad svojím konaním. Vyjadrenie obvineného v trestnom konaní, že ku skutku sa priznáva a svoje konanie ľutuje, je podľa názoru súdu prvej inštancie len procesným úkonom obvineného, ktoré vo vzťahu k žalobcom žiadnu satisfakčnú funkciu nemá. Súd prvej inštancie sa osobitne nezaoberal majetkovou a inou situáciou vodiča vozidla s odkazom na českú judikatúru a majúť za to, že miera subjektívne prežívaných duševných útrap pozostalých nie je nijako závislá od majetkových pomerov pôvodcu zásahu, ale od následkov týmto neoprávneným zásahom spôsobených. Na strane pôvodcu zásahu - vodiča vozidla neboli okrem absencie ospravedlnenia, resp. prejavu ľútosť zistené žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na úpravu výšky nemajetkovej ujmy. Skutok bol vodičom vozidla zavinенý neutrálne len vo forme bežnej nedbanlivosti, nie hrubou nedbanlivosťou alebo dokonca úmyselne. Súd prvej inštancie

preto vychádzal zo záveru, že na strane vodiča vozidla akékoľvek iné relevantné okolnosti, majúce čo i len potenciálne vplyv na výšku priznanej náhrady, neexistujú.

10. Súd prvej inštancie konštatoval, že prípadné spoluzavinenie otca žalobcov na výsledku dopravnej nehody tvrdené v konaní nebolo, pričom už aj z formulácie skutkovej vety v trestnom rozkaze vyplýva, že dopravná nehoda bola spôsobená výlučne vodičom protiidúceho vozidla bez akéhokoľvek podielu viny na strane otca žalobcov.

11. Súd prvej inštancie pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z toho, že stanovenie podobného následku v podobných prípadoch je základnou úlohou judikatúry, preto je potrebné vychádzať z výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola priznaná pozostalým poškodeným v podobných prípadoch. V tejto súvislosti poukázal na odbornú právnickú literatúru ((Šorl. R., Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného, Stav a východiská, Bulletin slovenskej advokácie č. 9/2017 s. 10-12) podávajúcu základný prehľad rozhodnutí slovenských súdov určujúcich náhradu nemajetkovej ujmy, z ktorého vyplýva, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou príbuzného majú blízke osoby v prvom stupni (rodičia, manžel alebo druh, deti), iné osoby s podmienkou preukázaného blízkeho vzťahu (najmä osoby v druhom a vyššom stupni príbuzenstva spravidla za predpokladu pretrvávajúceho spolužitia v spoločnej domácnosti v čase smrti), ktoré z tohto dôvodu majú bližší kontakt s osobou, ktorá zomrela. Rozhodnutia v prípadoch smrti príbuzného spôsobenej dopravnou nehodou zavinenu z nedbanlivosti stanovujú výšku náhrady nemajetkovej ujmy pre deti v rozpätí od extrémne nízkych hodnôt 4 000 - 6 000,- Eur, cez priemernú hodnotu okolo 10 000,- Eur, až po extrémne vysoké sumy 22 000 - 33 500 Eur. Vyššia ako uvedená náhrada nemajetkovej ujmy je dôvodná iba výnimočne, a to pri smrti blízkej osoby zavinenej úmyselne alebo ak je smrť osoby spôsobená porušením povinnosti pri prevádzkovej činnosti (najčastejšie pri porušení pravidiel poskytovania zdravotnej starostlivosti v nemocniciach alebo pri pracovných úrazoch a pod.), čo je odôvodnené tým, že takáto strata blízkej osoby býva prežívaná často intenzívnejšie a tiež vyššie stanovenými kritériami na strane pôvodcu zásahu. Pri zavinení smrti osoby z nedbanlivosti potom už aj vzhľadom na kritériá vymedzené vyššie nie je dôvod na to, aby suma stanoveného odškodnenia bola extrémne vysoká.

12. Súd prvej inštancie zároveň v záujme dosiahnutia porovnateľnej výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy v podobných prípadoch argumentoval v prospech zavedenia paušálneho základného odškodnenia v sume, ktorá by zodpovedala pravidelným štandardným následkom, a ktorá by ďalej mohla byť v určitom rozpätí upravovaná s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu podľa toho, či vzniknuté následky sú ťažšie alebo ľahšie ako štandardný prípad, alebo podľa toho, či sú zistené aj iné okolnosti, ktoré treba vziať do úvahy. To nevyklučuje výnimočné zvýšenie základnej čiastky o viac než len o desiatky percent v prípade existencie okolností zvláštneho zreteľa hodných v zmysle § 2957 nového českého Občianskeho zákonníka. Pri úprave (zvyšovaní alebo znižovaní) takto stanovenej základnej hodnoty náhrady s ohľadom na kritériá vymedzené vyššie potom váha každého zo štyroch kritérií na strane poškodeného ako aj váha každého zo štyroch kritérií na strane pôvodcu zásahu (škodu) môže predstavovať zhruba 10 % základnej hodnoty. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že pri najbližších príbuzných v prvom stupni príbuzenstva by takáto základná hodnota jednorazového odčinenia duševných útrap plynúcich z narušeného rodinného a sociálneho vzťahu k najbližšiemu príbuznému charakterizovaného úzkou väzbou a intenzívnym citovým putom avšak bez následkov, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako ťažšie, než štandardné, teda pri neutrálnom vyhodnotení rozhodujúcich kritérií vymedzených vyššie, mohla byť stanovená sumou zodpovedajúcou 1000 - násobku sumy bodového hodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z. a to práve s ohľadom na blízkosť obsahom a účelom podobných vzťahov pri náhrade škody na zdraví. Všetky tieto nároky majú základ v § 11 Občianskeho zákonníka, teda sú to druhovo podobné nároky odlišené len inou stránkou ľudskej osobnosti (súkromný a rodinný život vs. fyzická resp. psychická integrita a zdravie), preto princíp určovania výšky náhrady škody na zdraví je vhodným vzorom pre analogické použitie. Aj samotná náhrada škody na zdraví vo forme bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia napokon tiež nie je vo svojej podstate kvantifikovateľne merateľná fyzikálnymi alebo inými veličinami, ale je predmetom určitej paušalizácie vo forme bodového hodnotenia. Mal za to, že takto stanovená suma zodpovedá „strednému priemeru doteraz priznaných nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy v podobných prípadoch a zároveň predstavovala vrchnú hranicu odporúčanú Najvyšším súdom ČR v rozsudku sp. zn. 4Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016 s prihliadnutím k novej právnej úprave - Občianskemu zákonníku z roku 2012, dovtedajšej judikatúre, cenovému vývoju i zahraničným

skúsenostiam, ktorý odporučil súdom stanoviť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v rozpätí 240 000 - 500 000 Kč v typovom prípade najbližších osôb (manžel, rodičia a deti), ak sú stanovené kritériá neutrálne. Preto podľa súdu prvej inštancie pri prispôbení tejto sumy odlišným ekonomickým podmienkam na Slovensku spočívajúcim v rozdiel v životnej úrovni, možno vychádzať zo sumy 500.000,- Sk, čo činí cca 16 597,- Eur, kým priamy prepočet sumy 500 000,- Kč predstavoval cca 18 500,- Eur. Ďalej súd prvej inštancie poukázal na rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdo 894/2018 zo dňa 19.09.2018, podľa ktorého za základnú čiastku náhrady, modifikovateľnú použitím zákonných a judikatúrou odvodených kritérií, možno považovať v prípade najbližších osôb (manžel, rodičia, deti) dvadsaťnásobok priemernej hrubej mesačnej nominálnej mzdy na prepočítané počty zamestnancov v národnom hospodárstve za rok predchádzajúci smrti poškodeného (t.j. v roku 2019 výška takejto náhrady predstavuje v ekonomických podmienkach Českej republiky hodnotu $20 \times 34\,120,- \text{ Kč} = 682\,400,- \text{ Kč}$, t.j. cca 26 858,- Eur a v roku 2020 už $20 \times 35\,611,- \text{ Kč} = 712\,220,- \text{ Kč}$, t.j. cca 29 158,- Eur). Uvedený 20-násobok priemernej mzdy je zhodný s hodnotou zodpovedajúcou 1000-násobku jedného bodu odvodeného od 2 % priemernej mzdy (v oboch prípadoch za predchádzajúci kalendárny rok). Hodnota jedného bodu náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia pre rok 2020 bola stanovená v sume 21,84 Eur (opatrenie MZ SR z 20.05.2020 č. S08817-2020-OL, vestník MZ SR 7-8/2020 s. 34), preto ako primeranú výšku základnej hodnoty náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom 1/-3/ nebanalnosťou vodiča vozidla zavinenu smrťou ich otca súd prvej inštancie stanovil sumu 21 840,- Eur. Zdôraznil, že túto sumu nemožno deliť medzi jednotlivé sekundárne obeť na časti podľa počtu obetí, pretože by to bolo v rozpore so všeobecným princípom ekvivalencie plnenia (ak je viac poškodených, odškodniť treba každého, ak poškodený nie je nikto, náhrada škody nikomu nepatrí).

13. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku historickou a komparatívnou metódou dospel k záveru, že vybrané právne poriadky nerozlišujú náhradu nemateriálnych druhov škôd ako osobitnú kategóriu od práva na náhradu škody, ale za škodu považujú všetky formy negatívnych následkov nedovolených konaní, t.j. ujmu na majetku (veciach a iných právach), ako aj ujmu na osobách. Na druhej strane poukázal na to, že tradičné a súčasné právne myslenie na Slovensku vychádza z pojmu škoda ako ujmy, ktorá nastala (prejavuje sa) v majetkovej sfére poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t.j. peniazmi, keď v tomto ponímaní škodou nie je nemajetková ujma, t.j. taká ujma, ku ktorej došlo v dôsledku porušenia právnej povinnosti v inej ako majetkovej sfére poškodenej fyzickej osoby. Podľa názoru súdu prvej inštancie takéto oddeľovanie je potrebné principiálne odmietnuť, pretože nemajetková ujma nie je samostatným nárokom vyhraneným voči škode, ale je to iba jeden z druhov škody.

14. Podľa súdu prvej inštancie účelom zákona č. 381/2001 Z. z. je zabezpečiť prostredníctvom povinného zmluvného poistenia náhradu všetkých škôd, ktoré môžu byť dopravnou nehodou spôsobené v celom rozsahu, nie je žiadny rozumný dôvod pre odlišné posudzovanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a iných typov a druhov škôd, a to najmä s ohľadom na systematické súvislosti a princíp bezrozpornosti právneho poriadku ako logického a konzistentného celku vrátane jeho teleologického a axiologického pozadia (účelov, hodnôt a právnych princípov). Výslovné neuvedenie náhrady nemajetkovej ujmy v zákone č. 381/2001 Z. z. predstavuje podľa súdu prvej inštancie otvorenú medzeru v písanom práve, ktorej dôsledkom je zjavný hodnotový rozpor, pretože pre niektoré druhy a formy škôd zo zákona č. 381/2001 Z. z. vyplýva určitý následok (uspokojenie z rozsahu povinného zmluvného poistenia), kým pre časť nemateriálnej formy škody, t.j. nárok na náhradu nemajetkovej ujmy takýto následok písané právo priamo nestanovuje. Všetky druhy a formy škôd, nemajetkovú ujmu nevynímajúc, by pritom z hľadiska rozsahu uspokojenia nárokov z povinného zmluvného poistenia mali byť posudzované rovnako vzhľadom na ich rovnakú reparačnú a reštitučnú povahu; riešenie vylučujúce akýkoľvek reparačný nárok z rozsahu nárokov uspokojených z povinného zmluvného poistenia by podľa názoru súdu prvej inštancie neprešlo ústavným testom proporcionality. Preto medzi nároky uspokojované podľa § 4 zákona č. 381/2001 Z.z. z povinného zmluvného poistenia je potrebné zaradiť na základe analógie aj nemajetkovú ujmu, hoci výslovné v tomto ustanovení uvedená nie je. K tzv. eurokonformnému výkladu súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-22/12 povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo, preto ak náš právny poriadok uznáva pravidlo, že osoba, ktorá zavinila dopravnú nehodu, je povinná okrem nárokov upravených v § 420 a nasledujúce OZ zaplatiť aj nemajetkovú ujmu podľa § 13 OZ, potom takýto nárok musí byť tiež uspokojený z povinného zmluvného poistenia. Predmetné rozhodnutie

súdneho dvora vyjadruje len toľko, že nemajetková ujma z hľadiska svojho účelu a funkcie patrí do rozsahu pojmu náhrada škody a medzi nároky, ktoré prostredníctvom povinného zmluvného poistenia majú byť uspokojené a slovným spojením „ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo“ nemal súdny dvor na mysli § 4 zákona č. 381/2001 Z.z., ale § 11 a nasledujúce OZ. Súd prvej inštancie na základe týchto úvah dospel k záveru, že nakoľko nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rámci zodpovednosti žalovaného 1/ ako poisteného (súd prvej inštancie mal zrejme na mysli škodcu, resp. osobu zodpovednú za vznik nemajetkovej ujmy - vodiča vozidla, keďže žalovaný je v tomto konaní len jeden, a to poisťovňa) v našom vnútroštátnom poriadku upravený je (§ 11 a nasledujúce OZ), preto v prípade jeho vzniku musí byť uspokojený z povinného zmluvného poistenia.

15. Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvej inštancie uzavrel, že keďže vodič vozidla svojim nedbanlivostným konaním zaviniel dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej zomrel otec žalobcov, zasiahol do osobnostných práv žalobcov, ktorí sú jeho najbližšími príbuznými v prvom rade - deťmi zomrelého. Za vodiča vozidla je povinný vzniknutú nemajetkovú ujmu zaplatiť žalovaný ako jeho poisťovateľ zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. Žalobcovia 1/ a 2/ sú už dospelí, avšak nemajú ešte založenú vlastnú rodinu, so svojim otcom sa pravidelne stretávali a podľa možností udržiavali stále aktívny vzťah, pričom svojho otca stratili vo veku 24, resp. 22 rokov. U žiadneho zo žalobcov neboli zistené žiadne vážnejšie následky na zdraví s potrebou trvalej alebo aspoň dlhodobej medikamentózneho liečby, alebo dokonca hospitalizácie. Vzhľadom na vyššie uvedené súd prvej inštancie vychádzajúc zo základnej hodnoty 21 840,- Eur priznal žalobcom 1/ a 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v nimi požadovanej výške súc viazaný ich žalobným návrhom.

16. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že najzávažnejšie následky boli zistené u žalobkyne 3/, pre ktorú vzhľadom k jej nízkemu veku je nenahraditeľnou stratou otca, s ktorým mali blízky intenzívny vzájomný vzťah. Aj vo všeobecnosti pritom platí, že ujma spôsobená stratou rodiča je vnímaná a prežívaná dieťaťom útleho veku intenzívnejšie a bolestnejšie než dieťaťom už dospelým, hoci aj malo s rodičom blízky vzťah. Z toho dôvodu súd prvej inštancie základnú hodnotu výšky náhrady nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 3/ zvýšil o 10%. O ďalších 10% ju zvýšil z dôvodu, že vodič vozidla O. M. sa žalobcom nijako neospravedlnil, keďže absencia vážne mieneného prejavu ľútosti je podľa súdu prvej inštancie jednou z okolností na strane pôvodcu zásahu, ktorá vedie k zvýšeniu náhrady nemajetkovej ujmy. O žalobe vo vzťahu k žalobkyňi 3/ preto súd prvej inštancie rozhodol tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi 3/ sumu 26 208,- Eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

17. O lehote na plnenie súd prvej inštancie rozhodol podľa § 232 ods. 3 CSP tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť dlh v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd len pre úplnosť podotýka, že táto časť odôvodnenia nezodpovedá výrokovkej časti napadnutého rozsudku, v ktorej sa (konkrétne v treťom výroku o nároku strán sporu na náhradu trov konania) žiadna lehota na plnenie náhrady trov neuvádza.

18. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) podľa pomeru úspechu žalobcov a žalovaného vo veci. Mal za to, že z hľadiska uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy boli žalobcovia 1/- 3/ úspešní v konaní v celom rozsahu, aj keď v prípade žalobkyne 3/ bola žaloba sčasti zamietnutá, pretože rozhodnutie vo veci záviselo od úvahy súdu. Podľa súdu prvej inštancie torzovitú a neúplnú konštrukciu CSP, ktorá na tento prípad nepamätá, je potrebné vyplniť pravidlom pôvodne obsiahnutým v § 142 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Všetkým žalobcom 1/-3/ tak vzniklo právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. S poukazom na ust. § 262 ods. 2 CSP uviedol, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

19. Proti prvému výroku rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom vyhovení žalobe a závislému tretiemu výroku o nároku na náhradu trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Rozhodnutie súdu prvej inštancie označil za nesprávne z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP, t.j. z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

20. Žalovaný nesúhlasil s výškou súdom prvej inštancie priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, považoval ju za neprimerane vysokú, nezodpovedajúcu zisteným okolnostiam tohto prípadu, ani rozhodovacej praxi súdov v Slovenskej republike v obdobných sporoch. Podľa žalovaného súd prvej inštancie pri určovaní súm náhrady nemajetkovej ujmy nielen nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy, ale jeho rozhodnutie trpí tiež vadou nesprávneho právneho posúdenia veci. Považoval za neprípustné, že súd prvej inštancie namiesto adekvátneho zohľadnenia rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky v obdobných sporoch (ktorú opomenul) sa opieral výhradne o rozhodovaciu prax súdov Českej republiky. Napriek rozsiahlosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ho žalovaný považoval vo viacerých smeroch za nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, nedávajúce odpovede na viacero jeho argumentov v konaní pred súdom prvej inštancie, pričom obsahuje množstvo irelevantných statí, týkajúcich sa komparatívneho historického rozboru rímskeho práva, uhorského práva, nemeckého BGB, rakúskeho ABGB, či práva Českej republiky. Podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie preto nevydal vecne správne rozhodnutie, v ktorom by sa jasne, zrozumiteľne a logickým spôsobom vysporiadal so všetkými relevantnými skutkovými a právnymi aspektami veci.

21. Žalovaný mal za to, že súd prvej inštancie náležite neprihliadol na jediné všeobecné kritéria pre stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy uvedené v ust. § 13 ods. 3 OZ, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Keďže v dôsledku takto široko koncipovaných zákonných kritérií a neurčenia zákonného limitu pre výšku náhrady nemajetkovej ujmy je táto takmer úplne ponechaná na voľnú úvahu súdu, je podľa žalovaného o to dôležitejšie, aby súdy pri určovaní konkrétnej výšky náhrady prihliadali na rozhodovaciu prax iných súdov Slovenskej republiky v obdobných sporoch. Nepochybne priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou a nesmie byť prostriedkom obohacovania. Jej cieľom je zmiernenie následkov, ktoré nastali v dôsledku zásahu do osobnostnej sféry žalobcov. Je to práve atribút primeranosti, ktorý je vodiacim parametrom proporcionálne spravodlivého zadostučinenia, pričom výška náhrady nemajetkovej ujmy musí odrážať aj všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Podľa žalovaného uvedené sa neodrazilo v rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktorý rozhodovaciu prax súdov iného štátu považoval za kľúčovú na rozdiel od rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky v obdobných sporoch, ktorú odignoroval.

22. Žalovaný považoval za nesprávne tiež určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy paušálnou sumou analogickou aplikáciou bodového ohodnotenia bolestného, resp. sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 437/2004 Z. z., ktoré podľa žalovaného nemožno vôbec pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy použiť, aj keď žalovaný ocenil ambíciu súdu prvej inštancie stanoviť vo všeobecnej rovine základné kvalifikačné kritéria, na ktoré je potrebné v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy prihliadať.

23. Žalovaný súdu prvej inštancie vyčítal, že sa nevysporiadal s jeho argumentáciou, že pri stanovení primeranej a spravodlivej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné prihliadať aj na výšku odškodnenia, ktoré je poskytované pozostalým v súvislosti s úmrtím ich blízkej osoby v dôsledku úmyselného násilného trestného činu s poukazom na rozhodnutia slovenských súdov, ktoré v obdobných sporoch tento zákon aplikovali. Žalovaný poukazoval na ustanovenia § 12 ods. 2 a § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Odškodnenie, ktoré priznal súd prvej inštancie celkovo v sume 66 208,- Eur je viac ako dvojnásobne vyššie, než aké by bolo poskytnuté pozostalým v súvislosti s úmrtím ich blízkej osoby v dôsledku úmyselného násilného trestného činu, ktorí častokrát musia ďalej žiť s vedomím, že ich blízka osoba pred smrťou zažívala mučivé pocity, bolesť a strach.

24. Žalovaný bol názoru, že súd prvej inštancie nezohľadnil pri svojom rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobcov viaceré dôležité okolnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania vo veci a ktoré mali mať relevanciu pri určovaní jej výšky a zároveň bral do úvahy také skutočnosti, ktoré tento význam mať nemali. Súd prvej inštancie nezohľadnil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú plnoletí, pričom dlhodobo nežili so svojim otcom v spoločnej domácnosti (žalovaný 2/ žil dlhodobo v zahraničí). Taktiež neboli odkázaní na jeho osobnú starostlivosť. Žalobkyňa 3/ dokonca od narodenia nežila v spoločnej domácnosti s nebohým otcom, pričom takisto nebola odkázaná na jeho osobnú starostlivosť. Faktor absencie spoločnej domácnosti je podľa žalovaného v tomto spore podstatný, nakoľko je v rozhodovacej praxi súdov bežne zaužívané, že najvyššie náhrady sú priznávané tým pozostalým, ktorí žili s primárnou obeťou v spoločnej domácnosti.

25. Súd prvej inštancie síce konštatoval, že u žiadneho zo žalobcov neboli zistené žiadne vážnejšie následky na zdraví s potrebou trvalej alebo aspoň dlhodobej medikamentóznej liečby, resp. hospitalizácie, avšak tieto skutočnosti nebral do úvahy pri svojom rozhodovaní. Rovnako to podľa žalovaného platí o tom, že súd prvej inštancie si síce bol vedomý, že strata rodiča je vnímaná a prežívaná dieťaťom útleho veku intenzívnejšie než u dospelým dieťaťom, avšak u žalobcov 1/ a 2/ uvedené pri stanovení sumy odškodnenia nezohľadnil.

26. Podľa žalovaného je mätúci aj nesprávny postup súdu prvej inštancie, ktorý výhradne u žalobkyne 3/ priznanú základnú sumu odškodnenia nemajetkovej ujmy navýšil o 10% pre absenciu vážne mieneného prejavu ľútosť, hoci v rozsudku na inom mieste tiež konštatoval, že ospravedlnenie žalobcu môže mať za následok zníženie peňažnej náhrady. Na jednej strane teda súd prvej prípušťa, že v praxi sa môžu vyskytnúť aj také prípady, pri ktorých bude poskytnutá iná forma satisfakcie ako peňažná zo strany pôvodcu zásahu relevantná pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy pozitívnym spôsobom (znížením jej výšky), avšak na strane druhej, keď ospravedlnenie pôvodcu zásahu chýba, viedlo to súd prvej inštancie ku automatickému zvýšeniu sumy priznanej nemajetkovej ujmy, aj to však z neznámych dôvodov len u žalobkyne 3/, hoci sa vodič neospravedlnil ani žalobcom 1/ a 2/. Z napadnutého rozsudku nevyplývajú okolnosti, pre ktoré samotná skutočnosť, že sa maloletej žalobkyne 3/ vodič neospravedlnil má mať relevanciu v spore pri určovaní výšky náhrady ujmy. Žalovaný uviedol, že vo všeobecnosti možno konštatovať, že postoj škodcu možno vnímať v dvoch smeroch. Buď je na strane škodcu prejavovaná snaha zmierniť prežívané utrpenie pozostalých, resp. snaha nejakou formou zjednodušiť im spôsobené životné komplikácie spôsobené smrťou ich príbuzného, alebo je tu naopak prítomný necitlivý a arogantný postoj škodcu, ktorý môže mať za následok zintenzívnenie prežívania ujmy pozostalých, resp. prehĺbenie ich negatívnych pocitov. Podotkol, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by sa škodca voči žalobcom správal arogantne, bezcitne či cynicky, uvedené ani žalobcovia netvrdili. Iba pri existencii výslovne krajne negatívnych prejavov na strane škodcu, majúcich reálny potenciál prehĺbiť ešte viac spôsobenú ujmu pozostalým, by bolo legitímne, aby súd pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy na to prihliadal. Podľa žalovaného je teda zohľadňovanie postoja škodcu pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy, či už pozitívnym spôsobom - jej znížením (napr. úprimná ľútosť spojená s materiálnou alebo finančnou výpomocou) alebo negatívnym spôsobom - jej zvýšením (napr. bezcitný postoj, prejavy arogancie) uplatňované súdmi iba pri výskyte výnimočných situácií, a nie v prípadoch „bežnej“ absencie ospravedlnenia sa škodcu pozostalým alebo „bežného“ prejavu ľútosť či ospravedlnenia sa. Žalovaný nespochybňoval, že vyjadrenie ľútosť či ospravedlnenia sa škodcu v takýchto prípadoch je prejavom ľudskej slušnosti, pokiaľ však k tomu nedošlo, čo je aj tento prípad, nebolo vôbec dôvodné a ani právne korektné bez opory vo vykonanom dokazovaní automaticky pristúpiť ku zvyšovaniu priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne 3/, dokonca až o 10%, resp. vôbec akokoľvek na to prihliadať pri určovaní výšky ujmy. Podľa žalovaného je navyše otázne, či by vôbec takéto ospravedlnenie plnilo u maloletej žalobkyne 3/ účel a nespôsobilo jej ešte väčšiu traumu pri konfrontácii so škodcom.

27. Za náležité neodôvodnené považoval žalovaný aj ďalšie navýšenie náhrady nemajetkovej ujmy u maloletej žalobkyne 3/ o 10%. Podľa žalovaného je nielen nepostačujúce, ale aj nepreskúmateľné, aby súd prvej inštancie uviedol ako dôvod zvýšenia výhradne jej nižší vek a potrebu primerane viac odškodniť peniazmi stratu jej otca.

28. Žalovaný poukázal na to, že existenčná závislosť sekundárnej obeť (t. j. žalobcov) od primárnej obeť (t. j. ich usmrteného otca) je v praxi vnímaná v dvoch rovinách. Je to jednak závislosť materiálna ako aj závislosť nemateriálna - miera odkázanosti v každodennom živote pozostalej osoby. Priznaním nemajetkovej ujmy sa však nemá sledovať materiálny význam tejto existenčnej závislosti prejavujúci sa v majetkovej sfére pozostalého. Opačný výklad by podľa žalovaného viedol ku duplicitnej náhrade tej istej sumy, ktorá sa kompenzuje cez ustanovenie § 448 OZ ako samostatný právny inštitút peňažného dôchodku pre pozostalých. Z rozsudku súdu prvej inštancie nie je jasné, či si správne vyložil uvedenú existenčnú závislosť, keď konštatoval len hmotnú odkázanosť žalobkyne 3/ na svojho otca a čiastočnú odkázanosť žalobcu 2/.

29. Žalovaný nesúhlasil ani s konštatovaním súdu prvej inštancie, že by z vykonaného dokazovania (výsluchu žalobcov) bol preukázaný veľmi silný intenzívny vzťah žalobcov 1/ a 2/ ku svojmu otcovi, alebo ich častý kontakt s otcom. Žalovaný opätovne poznamenal, že žalobca 2/ žil dlhodobo v zahraničí, pričom pri svojom výsluchu na pojednávaní uviedol, že sa v poslednej dobe stretávali s otcom menej -

uviedol frekvenciu chodievania domov asi tak štyri krát do roka. Uvedené súd prvej inštancie evidentne nebral do úvahy. Žalobca 1/ pri svojom výsluchu na pojednávaní neuviedol, že by do roku 2020 žil s otcom v spoločnej domácnosti, žalobca 1/ na pojednávaní výslovne povedal, že s otcom v spoločnej domácnosti nežil asi od roku 2003.

30. Vzhľadom na vyššie uvedené s poukazom na judikatúru Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva žalovaný vyčítal súdu prvej inštancie nepresvedčivosť, nedostatok dôvodov a tým nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku, čím podľa žalovaného bolo porušené právo na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, t.j. také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Podotkol, že enormný rozsah odôvodnenia rozsudku automaticky neznamená, že musí ísť o kvalitné a právne korektné odôvodnenie rozsudku, plne súladné so zákonom. Žalovaný vyššie poukázal na konkrétne viacnásobné závažné pochybenia súdu, ktoré majú za následok prítomnosť odvolacích vád, pre ktoré žalovaný spochybňuje správnosť ako aj zákonnosť napadnutého rozsudku.

31. Nesprávny III. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania žalovaný v odvolaní odôvodnil tým, že nakoľko je nesprávny výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým priznal žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy, je nesprávny aj závislý výrok o priznaní nároku na náhradu trov konania žalobcom v rozsahu 100%.

32. Žalovaný preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

33. Žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhli rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu ako vecne správne potvrdiť. Mali za to, súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, komplexne a v širších súvislostiach zdôvodnil priznanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy so zreteľom na viaceré kritéria (závažnosť vznikutej ujmy, prax slovenských aj českých súdov, funkciu a účel náhrady nemajetkovej ujmy, ústavnoprávne kritériá na strane poškodeného aj škodcu, všeobecné zdieľané predstavy o spravodlivosti). O tejto skutočnosti svedčí aj rozsah písomného vyhotovenia súdneho rozhodnutia na 25 stranách. Znalosť súdu prvého stupňa oľhľadom rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu ČR sa podľa žalobcov neprejavuje na úrovni kvality odôvodnenia súdneho rozhodnutia (zrejme mali na mysli, že sa prejavuje - poznámka odvolacieho súdu).

34. Podľa názoru žalobcov napadnutý rozsudok spĺňa požiadavky na riadne odôvodnenie. V tejto súvislosti poukázali na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003, podľa ktorého: „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.“ Žalobcovia mali za to, že súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy a rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodnutí najvyšších súdnych autorít, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvej inštancie dostatočným spôsobom odôvodnil výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, svoje úvahy, ktorými sa pri tom spravoval uviedol v bodoch 9 až 16 odôvodnenia napadnutého rozsudku a v bodoch 17 až 23 nad rámec nevyhnutného odôvodnenia uviedol, akým spôsobom upravovalo (upravuje) rímske právo, uhorské právo, nemecké právo, rakúske právo a české právo záväzky k náhrade nemajetkovej škody. Stručný historicko-komparatívneho prehľad úpravy nemajetkovej ujmy svedčí o širších znalostiach konajúceho súdu o danej problematike, čo možno vnímať len ako pridanú hodnotu odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

35. S poukazom na body 9, 10, 11, 14, 15, 16 odôvodnenia napadnutého rozsudku podľa žalobcov súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol na zákonné kritériá pre jej priznanie; funkciu primeranej náhrady nemajetkovej ujmy; kritériá určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy na strane poškodeného a škodcu ustálené Ústavným súdom ČR v náleze sp. zn. I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015, ktoré sú podľa žalobcov štandardne podporne zaužívané aj slovenskými súdmi pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy; prihliadol na všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti zohľadnením čiastok priznaných v iných porovnateľných prípadoch, pretože objektívne podobná ujma vyžaduje vyvážené porovnaním čiastkou; aj na rozhodovaciu činnosť slovenských súdov s poukazom na odbornú právnickú literatúru; priemernú mzdu SR odzrkadľujúcu životnú úroveň a valorizáciu nároku; rozhodovaciu činnosť NS ČR, najmä rozsudok sp. zn. 25 Cdo 894/2018 z 19.09.2018 a ekvivalenciu plnenia (náhrady nemajetkovej ujmy) pri viacerých pozostalých.

36. Argumentáciu žalovaného, že súd prvej inštancie mal pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy prihliadať na limitáciu odškodnenia obete násilnej trestnej činnosti podľa zákona č. 274/2017 Z.z. považovali žalobcovia síce za pochopiteľnú, mali však za to, že s poukazom na dôvodovú správu k zákonu č. 215/2016 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (ďalej aj „zákon č. 215/2016 Z.z.“), judikatúru Ústavného súdu SR, judikatúru Súdneho dvora Európskej únie k transponovanej smernici, judikatúru Najvyššieho súdu ČR, krajských súdov SR, či rozhodnutie jedného okresného súdu v SR neobstojí, pretože štát zabezpečuje podľa dôvodovej správy k zákonu č. 215/2016 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi ako normy verejného práva (zrušenému zákonom č. 274/2017 Z.z. - poznámka odvolacieho súdu) len minimálne štandardy odškodnenia; žalovaný si účelovo vybral normu verejného práva, ktorá mu vyhovuje, vychádza z maximálnej výšky odškodnenia (minimálna mzda) pre účely tohto zákona, avšak už sa pochopiteľne nezaobera účelom zákona o odškodňovaní obetí násilnej trestnej činnosti, štát nie je v zmluvnom vzťahu s pôvodcom neoprávneného zásahu, kým poisťovateľ v prípade poisteného pôvodcu áno. Podľa žalobcov preto zákon o odškodňovaní obete násilnej trestnej činnosti nemôže byť podkladom úvahy súdu pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Práve iný účel zákona o odškodňovaní obetí násilnej trestnej činnosti (minimálne štandardy odškodnenia) znemožňuje použiť tento zákon v rámci analógie práva pri určení výšky uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

37. Žalobcovia považovali súdom prvej inštancie určenú výšku náhrady nemajetkovej ujmy za primeranú a zodpovedajúcu rozhodnutiam súdov v porovnateľných prípadoch, najmä s poukazom na rozsudok NS ČR sp. zn. 25 Cdo 894/2018 z 19.09.2018. Mali dokonca za to, že vzhľadom na priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanca v hospodárstve SR v roku 2020 vo výške 1 133,- Eur základná náhrada nemajetkovej ujmy vychádzajúc z tejto judikatúry predstavuje sumu 22 660,- Eur pre každé dieťa. Poukázali na to, že otec detí mal v čase smrti 49 rokov, zomrel v prediktívnom veku (zrejme mali na mysli v produktívnom veku - poznámka odvolacieho súdu). Žalobca 1/ mal v čase úmrtia svojho otca 23 rokov, žalobca 2/ 22 rokov a ako študent vysokej školy bol čiastočne odkázaný na zosnulého otca a žalobkyňa 3/ - maloletá dcéra mala v čase úmrtia otca len 10 rokov, bola hmotne odkázaná na biologického otca. Prežívané pocity smútku a bolesti u dcéry sú zintenzívnené skutočnosťou, že k usmrtenou otca došlo, keď bol na ceste za ňou. Intenzita a kvalita vzťahu pozostalých k zosnulému, rovnako ako hmotná odkázanosť žalobcov 2/ a 3/ je uvedená v bode 5, 6 a 12 napadnutého rozhodnutia. Vzhľadom na vyššiu hmotnú závislosť maloletého dieťaťa na zosnulom (oproti plnoletému dieťaťu), nízky vek maloletej dcéry je logické a odôvodnené, aby náhrada nemajetkovej ujmy u maloletého dieťaťa bola prirodzene vyššia ako u plnoletého dieťaťa, ktoré môže mať napríklad už založenú vlastnú rodinu a nemusí byť finančne, hmotne či inak odkázané na biologického rodiča, a pri ktorom už biologický rodič splnil svoju výchovnú funkciu.

38. Ohľadne námietky žalovaného, že súd pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy neprihliadol na skutočnosť, že žalobcovia v čase úmrtia ich otca s ním nezdíľali spoločnú domácnosť žalobcovia poukázali na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/462/2016, kde sa uvádza: „Mimoriadnu závažnosť vznikutej ujmy na strane rodičov nemôže spochybníť ani to, že ich syn nebohý sa odsťahoval zo spoločnej domácnosti, najmä za situácie, keď svojich rodičov pravidelne navštevoval a zaujímal sa o nich, teda viedli riadny rodinný život.“, ako aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Berrhab proti Holandsku z 21.06.1988, podľa ktorého: „Z pojmu rodina, na ktorom je založený článok 8, vyplýva, že dieťa narodené z takéhoto zväzku je ipso iure súčasťou tohto vzťahu. Z tohto dôvodu existuje od momentu narodenia dieťaťa a už vzhľadom na samotnú existenciu tejto skutočnosti medzi dieťaťom a jeho rodičmi zväzok rovnajúci sa „rodinnému životu“, dokonca aj vtedy, keď už rodičia neskôr spolu

nežijú. Podstatou rodinného života je oprávnenie fyzickej osoby utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách."

39. Žalobcovia argumentujú primeranosťou priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy oproti iným obdobným prípadom napokon poukázali aj na 10 rozhodnutí krajských súdov v SR z časového obdobia rokov 2016 až 2020, z ktorých vyplýva, že maximálna výška odškodnenia priznaná plnoletému dieťaťu, a to i v prípade, že malo založenú už vlastnú rodinu aj s deťmi a nezdieľalo spoločnú domácnosť so zosnulým bola suma 20 000,- Eur, následne boli priznávané sumy 17 000,- Eur, 8 x 15 000,- Eur, 13 000,- Eur, minimálna suma náhrady nemajetkovej ujmy pre plnoleté dieťa 2 x 12 000,- Eur. Vychádzajúc z priznaných súm podľa žalobcov tak priemerná výška nemajetkovej ujmy pre plnoleté dieťa je 15 000,- Eur.

40. Žalovaný sa v odvolacej replike nestotožnil s argumentáciou žalobcov uvedenou vo vyjadrení k jeho odvolaniu, na podanom odvolaní trval a odkázal naň.

41. Krajský súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalovaného podľa § 34 CSP preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, len v rozsahu odvolania podľa § 379 CSP, len z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 CSP a mimo nich v rozsahu väd týkajúcich sa procesných podmienok v zmysle § 380 ods. 2 CSP, ktoré vady nezistil a dospel k názoru, že I. výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť, pretože nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie ani zrušenie z nasledovných dôvodov:

42. Žalovaný v odvolaní namieta výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Za nesprávne považuje určovať sumu nemajetkovej ujmy cez paušálnu sumu spôsobom učeným súdom prvej inštancie vychádzajúcim z hodnoty bodu bolestného, resp. sťaženia spoločenského uplatnenia podľa zákona číslo 437/2004 Zz. Odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze spisová značka IV. ÚS 2578/19 zo dňa 31.03.2020 na jednej strane kritizuje postup Najvyššieho súdu Českej republiky, že sa svojou judikatúrou vo forme metodiky snaží pri relatívne neurčitej právnej norme (norme s relatívne neurčitou hypotézou, akou § 2959 OZ je) nastaviť základné východiská a zjednocuje rozhodovacie prax všeobecných súdov, nakoľko prijatím súkromnoprávnej úpravy účinnej od 01.01.2014 (nového českého Občianskeho zákonníka č. 89/2012 Zb. - poznámka odvolacieho súdu) český zákonodarca prejavil snahu (s ktorou sa ústavný súd plne stotožňuje) zbaviť súdne rozhodovanie daných algoritmov, tabuliek, násobkov či iných výpočtov tak, aby nezávislý sudca v konkrétnej súdnej kauze pri rozhodnutí starostlivo a s citom pre vec zhodnotil jej individuálne okolnosti a vykonané dôkazy podľa zásady voľného hodnotenia a „neopisoval metodiky“, či nedoplňoval vopred dané veličiny do stanovených „šablón“. Ústavný súd ČR uvádza, že zo súdneho rozhodovania sa nesmie stať mechanická činnosť, musí zostať činnosťou jedinečnou a nezávislou. Preto bude aj v budúcnosti (rovnako ako doposiaľ) kritický k snahám unifikovať súdne rozhodovanie o výške odčinenia nemateriálnej ujmy - v tejto súvislosti možno vidieť priestor pre jeho prípadný kasačný zásah. Ústavný súd dohliada, aby sa súdy vyvarovali nežiadúcej paušalizácie a nerezignovali pri vedomí nastavených objektivizačných kritérií na individuálne posúdenie každého prípadu s prihliadnutím na jeho jedinečné okolnosti a aby postupovali nezávisle, neexcesívne a predvídateľne.

43. Na druhej strane Ústavný súd Českej republiky zdôraznil, že ako neopodstatnenú v minulosti odmietol uznesením sp. zn. IV. ÚS 4156/18 ústavnú sťažnosť proti rozsudku Najvyššieho súdu ČR č. k. 25 Cdo 894/2018-239, pretože v danom prípade všeobecné súdy naplnili uvedené požiadavky (podobne viď tiež rozsudok Najvyššieho súdu č. k. 25 Cdo 3111/2018 - 178 zo dňa 29.05.2019 a nadväzujúce uznesenie Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 2997/19 zo dňa 05.11.2019). Ústavný súd ČR nevyhlásil, že ak všeobecné súdy síce pracujú s „metodikou“ Najvyššieho súdu ČR (idúcou do istej miery proti zámeru zákonodarcu vyjadrenému v novom Občianskom zákonníku) ako s púhym základom pre výpočet odškodnenia imateriálnej ujmy - vodítkom, od ktorého sa „odrazia“ a ak starostlivo zvažujú, či konkrétny prípad neodôvodňuje odchýlku od základu (či už smerom nahor alebo aj nadol, pretože oboje je možné), pričom svoje rozhodnutia riadne odôvodnia - zrozumiteľne vyložia, ako sa vymedzené kritériá premietajú do kontextu súdnej veci - potom naplnia ústavnoprávne požiadavky na spravodlivé rozhodnutie vo veci a neposkytujú ústavnému súdu dôvod na zásah do ich nezávislej rozhodovacej činnosti.

44. Z uvedených úvah Ústavného súdu Českej republiky parafrázovaných odvolacím súdom z bodov 23 až 25 predmetného nálezu podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že stanovenie výšky

náhrady nemajetkovej ujmy na základe zákonom, či bližšie judikatúrou stanovených kritérií (na strane poškodeného aj pôvodcu neoprávneného zásahu) má byť naďalej predovšetkým vecou voľnej úvahy súdu, avšak nie je ústavnoprávne neakceptovateľné, ak všeobecný súd dospeje k jej výške cestou určitej metodiky za súčasného splnenia požiadavky, že pri rozhodovaní prihliadne vždy na individuálne okolnosti toho ktorého prípadu. Inak povedané k danej výške by bolo možné vzhľadom na starostlivé uváženie individuálnych okolností prípadu dospieť voľnou úvahou aj bez tejto metodiky (ktorá plní len úlohu pomôcky), nakoľko práve tieto individuálne okolnosti jednotlivého prípadu umožňujú stanoviť konečnú peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej, ale aj nižšej výške oproti metodike.

45. Pokiaľ žalovaný súdu prvej inštancie vyčíta, že odškodnenie ním priznané v celkovej sume 66 208,- Eur je viac ako dvojnásobne vyššie, než aké by bolo poskytnuté pozostalým v súvislosti s úmrtím ich blízkej osoby v dôsledku úmyselného násilného trestného činu (s poukazom na § 12 ods. 2 a § 13 zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov), ktorí častokrát musia ďalej žiť s vedomím, že ich blízka osoba pred smrťou zažívala mučivé pocity, bolesť a strach, odvolací súd v tejto súvislosti zhodne so žalobcami poukazuje na v ich vyjadrení uvedený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017, v ktorom sa (aj keď v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy spôsobenej v konečnom dôsledku nezákonnou väzbou, resp. trestným stíhaním podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom) uvádza: „Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu (§ 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. - poznámka odvolacieho súdu). Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach. Ak má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy, potom toto právo nie je možné v konkrétnom prípade zákonom obmedziť, či celkom vylúčiť. Opačný prístup by nerešpektoval princíp minimalizácie zásahov do základných práv v podobe ich prípadného obmedzenia a princíp maximalizácie zachovania obsahovej podstaty základného práva (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002, obdobne nález sp. zn. II. ÚS 136/02 zo 17. júla 2002, resp. nález sp. zn. II. ÚS 42/01 zo 17. júla 2002 alebo nález sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002). Z rovnakých dôvodov nie je ústavne prípustné vyžadovať aplikáciu takejto limitácie od všeobecných súdov „skrytým“ aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi vo veci sťažovateľky. Na druhej strane však ani ústavný súd nespochybňuje potrebu zjednotenia rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy v týchto prípadoch. Toto zjednotenie môže byť však realizované iba dôsledným aplikovaním (okrem iného aj) naznačených kritérií, smerujúc k porovnateľnosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch skutkovo obdobných“. Odvolací súd v tejto súvislosti zhodne so súdom prvej inštancie a judikatúrou ním uvedenou podotýka, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v rámci ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ nie je limitovaná.

46. Taktiež zhodne so žalobcami odvolací súd poukazuje na body 58 - 60 a bod 64 rozsudku Súdneho dvora EÚ C-129/19 zo dňa 16.07.2020, kde sa uvádza: „Vzhľadom na to, že smernica 2004/80 neobsahuje nijaký údaj o výške náhrady, ktorá by mala zodpovedať „spravodlivému a primeranému“

odškodneniu v zmysle článku 12 ods. 2 tejto smernice, ani o spôsobe určenia takéhoto odškodnenia, treba prijať záver, že toto ustanovenie priznáva členským štátom na tento účel určitú mieru voľnej úvahy. V tejto súvislosti treba konštatovať, že odškodnenie uvedené v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 nemá vyplatiť samotný páchatel' dotknutých násilností, ale príslušný orgán členského štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný, v súlade s článkom 2 tejto smernice, a to prostredníctvom vnútroštátneho systému odškodňovania, ktorého finančnú životaschopnosť je potrebné zabezpečiť s cieľom zaručiť spravodlivé a primerané odškodnenie každej obeť úmyselných násilných trestných činov spáchaných na území dotknutého členského štátu. Preto treba konštatovať, rovnako ako konštatoval generálny advokát v bodoch 137 až 139 svojich návrhov, že „spravodlivé a primerané“ odškodnenie uvedené v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 nemusí nevyhnutne zodpovedať náhrade škody, ktorá môže byť na ľarchu páchatel'a úmyselného násilného trestného činu priznaná obeť tohto trestného činu. V dôsledku toho táto náhrada nemusí nevyhnutne zabezpečiť úplnú náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú táto obeť utrpela... V zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 totiž odškodnenie priznané takýmto obeť predstavuje príspevok k náhrade majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú tieto obeť utrpeli. Takýto príspevok možno považovať za „spravodlivý a primeraný“, ak primerane kompenzuje utrpenie, ktorému boli vystavené.“.

47. Napokon aj v odbornej právnickej literatúre sa možno stretnúť s názorom, že: „Zákon o obeťiach TČ ustanovuje pevnou sumou výšku odškodnenia v prípade spôsobenia smrti v dôsledku trestného činu na 50-násobok minimálnej mzdy (§ 12 ods. 2 zákona o obeťiach TČ), ktorú možno z osobitných dôvodov primerane znížiť (§ 14 zákona o obeťiach TČ). Odvíjať rýdzo súkromnoprávne nároky od verejnoprávnych predpisov, ktorými na seba štát dobrovoľne preberá záväzok odškodnenia pri najzávažnejších zásahoch do osobnej a telesnej integrity (a ktorého výška závisí výlučne od "nastavených parametrov sociálneho štátu"), nie je presvedčivé. Vzhľadom na to, že v zákone o obeťiach TČ na seba štát preberá záväzok kompenzovať dôsledky spôsobené trestnou činnosťou iných subjektov, tu, podľa nášho názoru, nie sú prítomné také spoločné znaky, ktoré by zdôvodňovali analogickú aplikáciu tejto maximálnej výšky odškodnenia na rýdzo súkromnoprávne vzťahy medzi sekundárnou obeťou a pôvodcom protiprávneho zásahu. Navyše, záväzok štátu uhradiť obeťiam trestných činov určitú peňažnú čiastku je len podporným mechanizmom a nevylučuje súkromnoprávny nárok na náhradu voči skutočnému páchatel'ovi ako pôvodcovi zásahu v rozsahu, v akom nebol pokrytý poskytnutou sumou zo strany štátu. Poškodenej osobe preto zákon o obeťiach TČ nebráni uplatniť si zvyšnú sumu náhrady za nemajetkovú ujmu priamo voči porušiteľovi. Považovať tak sumu odškodnenia v zákone o obeťiach TČ za akýsi horný limit nemajetkovej ujmy vo všeobecnosti nemožno považovať za správne. Vzťah medzi sekundárnou obeťou a škodcom by sa mal spravovať iba súkromnoprávnymi pravidlami určenými k jeho regulácii a výška náhrady by mala byť ustanovená podľa zákonných kritérií vykladaných spôsobom, aby bol čo najviac dosiahnutý cieľ týchto zákonných noriem.“ (článok „Určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy sekundárných obeť“ od autorky Mgr. K. J., PhD. uverejnený v (online) časopise S. Z.. X/XXXX).

48. Odvolací súd navyše podporne a len pre úplnosť poukazuje na to, že ak by bol len jeden pozostalý po obeťi násilnej trestnej činnosti, ktorý by bol odkázaný výživou na zomretého, má nárok na vyplatenie odškodnenia vo výške päťdesiatnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu, t.j. v roku 2020 táto suma činila 29 000,- Eur (50 x 580,- Eur). Výživou odkázanou na zomrelého otca boli žalobcovia 2/ a 3/. Súd prvej inštancie odôvodnil ekvivalenciou plnení, prečo pri stanovovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy túto nemožno medzi pozostalých deliť. Nie je rozhodujúce, že štát v rámci predpisu, ktorý sa na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ neaplikuje z dôvodov uvedených vyššie stanovil kritérium nižšieho odškodnenia - vo výške dvadsaťpäťnásobku, ak je pozostalých sekundárných obeťi násilného trestného činu viac.

49. Aj keď možno konštatovať, že nedaním odpovede, resp. nevyjadrením sa k pre rozhodnutie vo veci samej relevantnej námietke žalovaného vznesenej už vo vyjadrení k žalobe, akou je vplyv zákona č. 274/2017 Z.z. na určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie porušil právo žalovaného na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, nebol dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) CSP, keďže s týmito námietkami sa vysporiadal odvolací súd postupom podľa § 387 ods. 3 CSP, t.j. došlo k náprave v odvolacom konaní.

50. K samotným okolnostiam posudzovaným súdom prvej inštancie pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy a ich zhodnoteníu napádanému žalovaným odvolací súd uvádza:

51. K námietke žalovaného, že ani jeden zo žalobcov nežil so otcom v spoločnej domácnosti v čas jeho smrti, pričom najvyššie náhrady sú priznávajúce práve pozostalým, ktorí žili s primárnou obeťou v spoločnej domácnosti, nepotrebovali medikamentóznú liečbu, resp. hospitalizáciu odvolací súd uvádza, že súdom prvej inštancie priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy sa nevymyká priznaným výškam v obdobných prípadoch. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje napr. na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/280/2019 zo dňa 27.08.2020, ktorým bolo odmietnuté dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/434/2015 z 10. mája 2018, kde sa uvádza: „Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 10. mája 2018 sp. zn. 9Co/434/2015... vo výroku III. napadnutý vyhovujúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie o povinnosti zaplatiť sumu 50.000 eur titulom nemajetkovej ujmy zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 20.000 eur... Čo sa týka nemajetkovej ujmy odvolací súd konštatoval, že vzal na zreteľ výšky priznaných náhrad nemajetkovej ujmy v iných obdobných prípadoch, kedy súdy tieto priznávali vo výrazne nižších finančných čiastkach. Okrem súm spomenutých v odvolaní žalovanou poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/566/2015, v ktorom bola pozostalému manželovi a trom deťom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každému po 8.000 eur titulom nemajetkovej ujmy za smrť matky a manželky otca detí, pri dopravnej nehode; Okresný súd Bratislava IV v konaní sp. zn. 12C/385/2008 priznal sumu 23.000 eur manželovi za smrť manželky a syna pri dopravnej nehode. S ohľadom na uvedené ustálil odvolací súd výšku primeranej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne (za smrť jej matky - poznámka odvolacieho súdu) v sume 20.000 eur.“, či zhodne so žalobcami poukazuje napr. na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/137/2017 zo dňa 12.06.2018, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Poprad sp. zn. 9C/45/2011 zo dňa 22.11.2016 okrem iného o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 20 000,- Eur žalobcovi 2/ - plnoletému synovi s vlastnou rodinou, ktorý nežil so zomrelým otcom v čase dopravnej nehody v spoločnej domácnosti a nepotreboval odbornú pomoc na vysporiadanie sa s náhlou smrťou otca. Na druhej strane žalovaný v odvolaní neuviedol príkladmo súdne rozhodnutie potvrdzujúce jeho tvrdenie, že výška súdom prvej inštancie priznanej náhrady nezodpovedá rozhodovacej praxi súdov v Slovenskej republike v obdobných prípadoch.

52. Taktiež sa odvolací súd nestotožňuje s tvrdením žalovaného, že súd prvej inštancie (hoci si bol toho vedomý) nezohľadnil u žalobcov 1/ a 2/, že strata rodiča je vnímaná a prežívaná dieťaťom útleho veku intenzívnejšie než u dospelým dieťaťom. Žalobkyni 3/ ako maloletej, ktorá mala v čase smrti otca 10 rokov aj z toho dôvodu priznal vyššiu peňažnú náhradu ako žalobcom 1/ a 2/. Napokon sám žalovaný vo svojom odvolaní vzápätí argumentuje tým, že súd prvej inštancie pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy žalobkyni 3/ prihliadal na absenciu vážne mieneného prejavu ľútosti zo strany vodiča vozidla ako aj na jej nižší vek.

53. Odvolací súd má však za to, že žalovaný správne vyčíta súdu prvej inštancie, že ako jeden z dôvodov priznania vyššej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni 3/ uviedol absenciu ospravedlnenia sa, či skutočne prejavenej ľútosti nad spáchaním trestného činu. Aj v zmysle českej judikatúry je dôvodom zvýšenia náhrady „oproti základu“ len excesívne vybočenie v správaní škodcu spočívajúce napr. v arogantnom postoji. Odvolací súd poukazuje napr. na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 25 Cdo 2109/2018 zo dňa 28.11.2019: „Je sice pravdou, že v obecné rovině může být do výše náhrady nemajetkové újmy promítnut i negativní postoj škůdce, např. nevhodné chování k pozůstalým, přezíravost či arogance, na druhou stranu ovšem ani případné popírání viny škůdcem v trestním řízení, které je standardním způsobem obhajoby, neprohlubuje samo o sobě míru utrpení pozůstalých, a přihlížet je tak možno jen k excesivnímu vybočení (pozůstalé zraňující postoje či projevy)“. Argumentum a maiori ad minus (od väčšieho k menšiemu), ak dôvodom na zvýšenie náhrady nemajetkovej ujmy nie je ani popieranie viny v trestnom konaní, tým skôr ním nemôže byť prejavenie (hoc aj podľa súdu prvej inštancie len formálnej) ľútosti nad spáchaním trestného činu, či neospravedlnenie sa. Naopak ústretový prístup škodcu spočívajúci v poskytnutí inej satisfakcie spočívajúcej napr. v ospravedlnení sa pozostalým môže byť dôvodom na zníženie výšky náhrady nemajetkovej ujmy (viď napr. uznesenie NS ČR sp. zn. 4 Tdo 1295/2016 zo dňa 23.11.2016 odkazujúce na rozsudok NS ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016).

54. Nie je však dôvodná námietka žalovaného, že okolnosť, či sa vinník dopravnej nehody ospravedlnil pozostalým súdom prvej inštancie zohľadnil len pri žalobkyni 3/. Nebol totiž dôvod zaoberať sa touto

okolnosťou pri žalobcoch 1/ a 2/, ak sám žalovaný uznáva, že ospravedlnenie škodcu odôvodňujúce zníženie náhrady v tomto prípade absentuje a ak mal súd prvej inštancie za to, že základnou hodnotou, z ktorej pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal, bola suma 21 840,- Eur a súc viazaný ich žalobným návrhom im nemohol priznať viac, ako nimi požadovaných po 20 000,- Eur.

55. Odvolací súd sa nestotožňuje ani s odvolacou námietkou žalovaného, že súd prvej inštancie ako dôvod ďalšieho zvýšenia náhrady u žalobkyne 3/ považoval výhradne jej nízky vek. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že tým dôvodom nebol len sám osebe nižší vek ako u žalobcov 1/ a 2/, ale skutočnosť, že ujma spôsobená stratou rodiča je vnímaná a prežívaná dieťaťom útleho veku intenzívnejšie a bolestnejšie než dieťaťom už dospelým, hoci aj malo s rodičom blízky vzťah, v spojení s traumou prežívanou o to intenzívnejšie z toho, že otec tragicky zahynul na ceste za maloletou žalobkyňou 3/ za účelom spoločného trávenia prázdnin, čo si žalobkyňa vyčíta, kladie za vinu, čo je aj podľa názoru odvolacieho súdu dôvodom zvýšenia náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne 2/ z dôvodu väčších duševných útrap oproti žalobcom 1/ a 2/.

56. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd znížil výšku náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne 3/ na sumu 24 000,- Eur (nakoľko absenciu ospravedlnenia pôvodcu neoprávneného zásahu nevyhodnotil ako dôvod pre jej zvýšenie oproti náhrade priznanej žalobcom 1/ a 2/). Keďže súd určuje výšku náhrady voľnou úvahou, odhadom, nie je dôvod na jej vyčísľovanie na jednotlivé eurá, či desiatky eur presne. Preto odvolací súd žalobu vo vzťahu k nároku uplatnenému žalobkyňou 3/ v spojení s právoplatným II. výrokom rozsudku súd prvej inštancie, ktorý nebol odvolaním dotknutý a ktorým bola žaloba už sčasti zamietnutá, zamietol aj v časti sumy 2 208,- Eur.

57. Vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/ možno za dôvodné uznať odvolacie námietky žalovaného, že existenčnú závislosť pozostaleho dieťaťa od zomrelého rodiča nemožno zamieňať s hmotnou závislosťou aj s poukazom na ust. § 448 OZ, podľa ktorého pri usmrtení uhrádza ten, kto spôsobil škodu, formou peňažného dôchodku náklady na výživu pozostalým, ktorým bol poškodený ku dňu svojej smrti povinný poskytovať výživu. Peňažný dôchodok pre pozostalých sa uhrádza vo výške rozdielu medzi tým, čo by poškodený mal podľa primeraného očakávania pozostalým na nákladoch na výživu poskytovať, ak by k usmrteniu nebolo došlo, a dávkami podľa osobitného predpisu poskytovanými z rovnakého dôvodu.

58. Pod existenčnou závislosťou treba chápať odkázanosť na osobnú starostlivosť, či potrebu stretávať sa a pod. Aj v už niekoľkokrát spomínanom rozsudku NS ČR sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016 sa uvádza, že „faktor hmotnej závislosti tak, ako o ňom hovorí napr. Ústavný súd - však nemožno obmedzovať iba na výživu, resp. zaopatrenie pozostaleho z hľadiska ekonomického, lebo taký postup by bol na mieste skôr pri odškodnení v zmysle § 2966 OZ (náhrada nákladov na výživu pozostalým). Na závislosť na účely posudzovania nemajetkovej ujmy je tak vhodnejšie pozerieť ako na existenčnú materiu, keď pozostalý stráca nielen niekoho, kto mu poskytuje finančnú podporu, ale komplexnú starostlivosť, podporu a ochranu.“

59. Za dôvodnú považuje odvolací súd aj námietku žalovaného ohľadne hodnotenia vzťahu najmä žalobcu 2/ s otcom ako veľmi silného intenzívneho vzťahu zo strany súdu prvej inštancie a ohľadne častého kontaktu, keď žalobca 2/ dlhodobo žil za účelom štúdia v zahraničí a sám pri svojom výsluchu na pojednávaní vypovedal, že sa v poslednej dobe stretávali s otcom menej - uviedol frekvenciu chodenia domov asi tak štyrikrát do roka, čo súd prvej inštancie nebral do úvahy. Prípadný telefonický kontakt, či kontakt cez sociálne siete nie je podľa odvolacieho súdu porovnateľný s intenzitou osobného kontaktu (aj keď možno nie až tak častého) v prípade žalobcu 1/ žijúceho v tom istom malom meste (akým je Revúca) ako jeho otec.

60. S prihliadnutím na absenciu, resp. menšiu mieru existenčnej závislosti a osobných kontaktov s otcom u žalobcu 2/, dospel odvolací súd voľnou úvahou k záveru, že na rozdiel od žalobcu 1/, u ktorého boli tieto okolnosti (existenčná závislosť a osobné kontakty) pred smrťou otca prítomné vo väčšej miere, je primeranou výškou náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu 2/ suma 16 000,- Eur. Preto žalobu vo vzťahu k nároku uplatnenému žalobcom 2/ zamietol v časti sumy 4 000,- Eur.

61. Vzhľadom na uvedené individuálne okolnosti prípadu, za ktorých došlo k zásahu do práva žalobcov na súkromný a rodinný život a intenzitu tohto zásahu, považuje odvolací súd za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy pre žalobcu 1/ vo výške 20 000,- Eur, pre žalobcu 2/ vo výške 16 000,- Eur a pre

žalobkyňu 3/ vo výške 24 000,- Eur, preto realizujúc voľnú úvahu pri stanovení jej výšky pristúpil k zmene prvého výroku rozsudku súdu prvej inštancie.

62. Odvolací súd rozhodol aj bez návrhu v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 a 2 CSP o nároku strán sporu na náhradu trov konania ako celku (t.j. prvoinštančného i odvolacieho), pretože zmenil prvoinštančné rozhodnutie (§ 396 ods. 2 CSP). S prihliadnutím na charakter nárokov uplatnených žalobou odvolací súd priznal žalobcom voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy, pretože výška plnenia závisela od úvahy súdu (porovnaj uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 56/2017 - 12 zo dňa 08. 02. 2017, podľa ktorého aj keď CSP nemá obsahovo podobné ustanovenie ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy). Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné to zohľadniť v rozsahu úspechu strany sporu vyššie uvedeným spôsobom, o ktorom rozhoduje sudca v rozhodnutí vo veci samej, pretože súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 CSP pri vyčíslení výšky náhrady trov z tohto rozsahu vychádza. Pri vyjadrení rozsahu náhrady - v plnom rozsahu, by súdny úradník mal určovať výšku trov zo žalobou uplatneného nároku, preto je nevyhnutné zdôrazniť už vo vymedzení rozsahu náhrady trov, že ich výška (aj keď nekrátená pomerom úspechu žalobcu a úspechu žalovaného) sa má počítať z prisúdenej sumy. V dôsledku priznávania výšky náhrady trov konania z prisúdenej sumy, je zohľadnená aj čiastočná dôvodnosť odvolania žalovaného, ktorý ním dosiahol jej poníženie, a tým aj poníženie výšky náhrady trov konania.

63. Nakoľko o výške a prijímateľovi náhrady trov prvoinštančného konania rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník, určil odvolací súd začiatok lehoty na plnenie podľa § 232 ods. 2 CSP od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

64. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 ods. u 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods.u 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
  - b) kto ho robí,
  - c) ktorej veci sa týka,
  - d) čo sa ním sleduje a
  - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C .s p.)

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP)

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods.u 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).